

خردمایه مداخلات دولتی در شکل‌گیری شبکه‌های همکاری علم و فناوری در ایران

رضا اسدی‌فرد^{۱*}، سید حبیب‌اله طباطبائی^۲، جهانیار بامدادصوفی^۲، محمدرضا تقوا^۲
ره‌آ، تهران، خ ستارخان، خ حبیب‌اللهی، بلوار گلها، پ ۹، reza_asadifard@nano.ir
تهران، خ توانیر، خ نظامی گنجوی، دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی (ره)، Taba@tco.ir

چکیده

دو الگوی متفاوت در دنیا برای شکل‌گیری شبکه‌های همکاری علم و فناوری- به عنوان یکی از ابزارهای کارآمد انتقال دانش و به اشتراک‌گذاری دارایی‌ها- تجربه شده است؛ در الگوی اول، شبکه‌ها به صورت غیررسمی و با مشارکت خودجوش علاقمندان شکل گرفته و در الگوی دیگر، شبکه‌ها به عنوان یک ابزار سیاستی و با مداخله یک نهاد دولتی به صورت یک سازمان رسمی ایجاد شده‌اند. در این تحقیق، با مطالعه ۷ مورد از مهم‌ترین شبکه‌های همکاری تشکیل‌شده در ایران از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ شمسی در حوزه علم و فناوری، به بررسی دلایل (و خردمایه) مداخلات دولتی در ایجاد شبکه‌های همکاری پرداخته شده، مزایا و معایب هر یک از دو الگوی مذکور از نگاه افراد تاثیرگذار در شبکه‌های مورد مطالعه، بررسی شده است. در این راستا در قالب یک بررسی کیفی؛ ابزارهای مختلف تحقیق شامل تحلیل و بررسی مستندات، مصاحبه‌های باز با مؤسسان شبکه‌های مورد مطالعه و مشاهده مورد استفاده قرار گرفته است. با توجه به نتایج تحقیق، اگرچه اغلب فعالان شبکه‌های مورد مطالعه، الگوی خودجوش را برای ایجاد شبکه‌های همکاری مناسب‌تر ارزیابی می‌کنند، با این وجود، حداقل شش دلیل از جمله؛ ضعف زیرساخت اجتماعی همکاری شبکه‌ای و نیاز به سرمایه‌گذاری دولتی برای ایجاد زیرساخت‌های مشترک، مداخله دولت در ایجاد شبکه‌ها را اجتناب‌ناپذیر می‌کند.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های همکاری علم و فناوری، الگوی شکل‌گیری، مداخلات دولتی.

۱- مقدمه

شبکه‌های همکاری به عنوان یکی از ابزارهای کارآمد برای مدیریت بهینه منابع، انتقال دانش بین عوامل، به اشتراک‌گذاری دارایی‌ها و کاهش ریسک‌های توسعه در عرصه اقتصاد، کسب و کار و دانش شناخته شده‌اند. دو الگوی متفاوت در دنیا برای شکل‌گیری اینگونه شبکه‌ها تجربه شده است؛ در الگوی اول شبکه‌ها به صورت خودجوش و غیررسمی (از پایین به بالا) و براساس احساس نیاز مشارکت‌کنندگان شکل گرفته و در الگوی دیگر شبکه‌ها به عنوان یک ابزار سیاستی و با مداخله یک نهاد (غالباً سیاستگذار) دولتی به صورت یک سازمان رسمی (از بالا به پایین) ایجاد شده‌اند. با توجه به اینکه در ایران شبکه‌های

۱ و * - نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مدیریت تکنولوژی، دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

۲ - استادیار دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی (ره)